

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/122/2014
Identifikačné číslo spisu:	4014200500
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:4014200500.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľky: Ing. C. Z., bytom Y., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. júna 2014, č.k. 23Sd/124/2014-17, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 30. júna 2014, č.k. 23Sd/124/2014-17, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo XY zo dňa 25.03.2014 z r u š u j e a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 30. júna 2014, č.k. 23Sd/124/2014-17, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XY zo dňa 25.03.2014, ktorým podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť navrhovateľky o starobný dôchodok s odôvodnením, že nespĺňa podmienku výchovy dvoch detí podľa § 258 zákona č. 461/2003 Z.z. a § 15 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb. pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z., lebo jej syn O. bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 10.12.1981, č.k. 9Co/680/81, zverený do výchovy na čas po rozvode otcovi a jej starostlivosť o toto dieťa netrvala aspoň 10 rokov.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal preukázané, že syn O. bol na čas po rozvode manželstva zverený do výchovy otca a dospel k záveru, že navrhovateľka nespĺnila podmienku zabezpečovania starostlivosti a výchovy syna v čase do dosiahnutia jeho plnoletosti po dobu aspoň 10 rokov.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním. Namietla, že aj po rozvode poskytovala synovi starostlivosť, ten mal kľúče od jej bytu, navštevoval ju takmer denne aj v

zamestnaní, pravidelne sa s ním učila, okrem platenia výživného mu prispievala na ďalšie potreby - stravu, obuv, oblečenie, športové potreby, knihy, chodili spolu na zimné i letné dovolenky a starala sa o neho nielen do dovŕšenia plnoletosti, ale aj neskôr. Žiadala preto o odstránenie tvrdosti zákona a aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a aby jej starobný dôchodok bol priznaný.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľky nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie.

Podľa § 65 ods. 6 písm. f) zákona č. 461/2003 Z.z. žene, ktorá vychovala dve deti a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2012 dovŕšila vek 55 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 55 rokov sa pripočíta v roku 2009 päťdesiatštyri kalendárnych mesiacov.

Navrhovateľka sa narodila XY. Má dve deti: O., nar. XY a V., nar. XY.

Pri splnení podmienky výchovy dvoch detí by navrhovateľke nárok na starobný dôchodok vznikol dňom 18.09.2013.

Nebolo sporné, že manželstvo navrhovateľky bolo rozsudkom Okresného súdu v Topolčanoch zo 16.04.1981, č.k. 3C/68/81-21, právoplatne rozvedené dňom 14.05.1981. Pokiaľ však ide o zverenie v tom čase maloletého syna O., nar. XY, na čas po rozvode do výchovy otca, O. Z., v tejto časti rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť dňom 26.01.1982, ku ktorému syn O. dovŕšil vek viac ako 8 rokov.

Medzi účastníkmi bola spornou otázka, či pre určenie dôchodkového veku navrhovateľky možno považovať za splnenú podmienku výchovy dvoch detí.

Podľa § 258 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení poistenkyni, ktorá v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2014 dovŕši dôchodkový vek podľa § 65 ods. 4 až ods. 8, sa výchova dieťaťa posudzuje podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Za predpisy účinné pred 1. januárom 2003 na účely posúdenia výchovy dieťaťa podľa § 258 zákona č. 461/2003 Z.z. je potrebné považovať nielen zákon č. 100/1988 Zb. a jeho vykonávaciu vyhlášku č. 149/1988 Zb., ale aj skoršie predpisy upravujúce sociálne zabezpečenie, ktoré boli účinné v období rozhodnom pre posudzovanie doby tejto výchovy, napr. zákon č. 121/1975 Zb. a jeho vykonávaciu vyhlášku č. 128/1975 Zb.

Keďže syn O. sa navrhovateľke narodil dňa XY, podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné posudzovať splnenie podmienky jeho výchovy aj podľa zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, účinného od 01.01.1976, resp. jeho vykonávacej vyhlášky č. 128/1975 Zb.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že tak zákon č.101/1964 Zb, ako aj zákon č. 121/1975 Zb., zákon č.100/1988 Zb. a zákon č.461/2003 Z.z. (§ 65, § 258) odvodzujú dôchodkový vek ženy aj od splnenia podmienky výchovy dieťaťa.

Podľa § 15 ods. 1 veta prvá vyhl. č. 149/1988 Zb. (k § 21 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.) podmienka výchovy dieťaťa je splnená, ak sa žena osobne stará alebo sa starala o dieťa vo veku do dosiahnutia plnoletosti aspoň po dobu 10 rokov.

Podmienka výchovy dieťaťa na účely § 16 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. je podľa § 17 ods. 1 vyhl. č. 128/1975 Zb. splnená, ak žena sa stará alebo starala o dieťa aspoň do skončenia jeho povinnej školskej dochádzky.

Podmienka výchovy dieťaťa je však podľa § 17 ods. 2 vyhl. č. 128/1975 Zb. tiež splnená, ak sa žena dočasne nemohla osobne starať o dieťa alebo dokončiť jeho výchovu z vážnych dôvodov, najmä pre chorobu alebo preto, že dieťa bolo dlhší čas v ústavnej starostlivosti alebo zomrelo. Podmienka výchovy nie je splnená, ak dieťa zomrelo do šiestich mesiacov po narodení alebo ak sa žena ujala výchovy dieťaťa krátko pred dosiahnutím jeho plnoletosti.

Keďže vážne dôvody, pre ktoré žena nemohla dokončiť výchovu dieťaťa, sú v ustanovení § 17 ods. 2 vyhl. č. 149/1988 Zb. vymenované len príkladmo, bolo potrebné vyriešiť otázku, či dôvody, pre ktoré navrhovateľka nedokončila výchovu syna O., možno považovať za vážne dôvody.

Z okolností prípadu vyplýva, že z dôvodu rozvodu manželstva rozsudok v časti zverenia syna O. do výchovy otca nadobudol právoplatnosť dňom 26.01.1982.

Podľa názoru odvolacieho súdu rozvod manželstva a zverenie dieťaťa do výchovy na čas po rozvode otcovi, samo o sebe možno v určitých prípadoch považovať za vážny dôvod, pre ktorý matka nemohla dokončiť výchovu dieťaťa.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že už Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 09.10.1970 (Co 281/70), vyslovil: „Jestliže při rozchodu rodičů byly nezletilé děti svěřeny rozhodnutím soudu do výchovy otce, nevylučuje tato skutečnost sama o sobě, že matka děti svěřené soudem otci vychovala ve smyslu ustanovení zákona o sociálním zabezpečení. Muselo by však být spolehlivě prokázáno, že se o děti starala s intenzitou a v rozsahu, které se blíží péči o děti za obvyklých podmínek. Nestačí, že matka děti navštěvovala, kupovala jim příležitostně dárky a přispívala na jejich výživu.“

Navrhovateľka v opravnom prostriedku namietala, že o syna sa starala aj po rozvode manželstva, syn ju takmer denne navštevoval, učila sa s ním, chodili spolu na letné a zimné dovolenky, okrem určenej vyživovacej povinnosti mu zabezpečovala topánky a oblečenie, športové potreby, knihy.

Odporkyňa preskúmané rozhodnutie oprela len o skutočnosť, že manželstvo navrhovateľky bolo rozvedené a syn O. bol zverený do výchovy otca a iba na tom základe dospela k záveru, že navrhovateľka nesplnila podmienku jeho výchovy na účely zníženia dôchodkového veku.

Podľa názoru odvolacieho súdu však odporkyňa vzhľadom na vyššie uvedené nezistila dostatočne skutočný stav veci na posúdenie nároku navrhovateľky na starobný dôchodok, preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 220 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil a podľa § 250j písm. c) O.s.p. rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne vykonať dokazovanie vypočutím navrhovateľky a svedkov, ohľadom zistenia, či rozsah a intenzita starostlivosti, ktorú navrhovateľka poskytovala synovi O. do skončenia jeho povinnej školskej dochádzky (§ 17 ods. 1 vyhl. č. 128/1975 Zb.), resp. do dosiahnutia plnoletosti (§ 15 ods. 1 veta prvá vyhl. č. 149/1988 Zb.) sa približuje starostlivosti o dieťa za zvyčajných podmienok.

O trovách konania odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 250l ods. 2 O.s.p. v spojení s § 250k ods. 1, § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p., keďže v konaní úspešná navrhovateľka žiadne trovy konania neuplatnila.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.